

Muž s kufříkem v ruce

Pan Bohumil Jánský seděl u stolu, s rukama decentně založenýma před sebou nepřítomně zíral do zdi a poněvadž byla neděle, a on neměl zrovna co na práci, přemýšlel tak nějak o všem významném, co se za uplynulý rok událo. Bylo toho mnoho.

Předně se po dlouhodobě neutuchajících proslovech své matky na témata *zůstaneš na ocet, s tvými kvalitami je ostudné být starým mládencem, chci si před smrtí alespoň vnoučka pochovat*, a podobně, konečně oženil; za svou choť pojal krásnou Viktorii, malou, hubenou dívku s ruměncem ve tvářích, kaštanovými vlasy a upřímnými očima, nejmladší dceru rodinného přítele, pro což bylo tomuto sňatku z obou stran bez okolků požehnáno. Byť to bylo manželství téměř vynucené stran staré paní Jánské (chovali k sobě spíše zdravě přátelský, než milenecký vztah), po roce soužití překlenulo v jakousi obecnou mileneckou snášelivost; a vzhledem k příznivým okolnostem v otázce příjmu pana Jánského, jehož primárním zdrojem stávala se zcela nová továrna na zubní kartáčky, začínali si pomýšlet na děťátko.

Pan Jánský se na židli nespokojeně zavrtěl. Bylo již po dvanácté, a Vivi, jak se jí po vzoru Alžběty Bavorské v rodině přezdívalo (snad je tak jednotvárná přezdívka osudem každé krásné ženy), slibovala vrátit se na oběd, když se již před dvěma hodinami u zrcadla zdlouhavě strojila do toho nového šedého kabátu a brala peníze na nákup věcí k vaření potřebných, *zejména se zmiňovala o zelenině do polévky*, vybavoval si matně.

Ne snad, že by se o ni bál; věděl, že její andělský obličej jen předstírá křehkost a že se pod ním skrývá silná žena schopná se o sebe postarat.

Jen kdyby se s tím tak neloudala, odfrkl si.

Z hlubokého zamyšlení jej vytrhlo až mnohokrát opakované zaklepání na těžké, dvoukřídlé dveře.

Že by Vivi? pomyslel si pan Jánský skepticky. *Nač by klepala, vždyť má klíče.*

Přesto se však pracně zvedl od stolu a loudal se odemknout. Před dveřmi, stlačen v tom malém, kulatém kukátku, jímž pan Jánský brejil ven, stál muž, takový zvláštní, soudě podle statné a ukázkově vzpřímené postavy by mu kdekdo hádal čtyřicet let, v obličejí nezdravě bledém, však bez jediné vrásky by mu nikdo nepřičetl víc, než dvacet. Uhlově černé vlasy měl vzorně sčesané pod černou buřinkou, oči takové kalně šedé, či snad modré, fialové, možná zelené, nebo zcela průsvitné, ony vlastně neměly žádnou jmenovatelnou barvu, byly tak unavené a nevýrazné, jako by snad téměř splývaly s bělmem a zároveň se vlévaly do černé panenky.

Dlouhý, ne však příliš hřejivý kabát mu sahal těsně pod kolena, od nichž dolů táhly se pruhované, šedo-černé kalhoty jednoduchého střihu a v pravé ruce svíral takový malý, starý a nehezky opotřebovaný kufřík.

Pan Jánský se zarazil, neboť nemohl tvrdit, že by mu ten muž byl zcela neznámý. Vídal jej často, možná až příliš, v doprovodu různých lidí všech typů, tvarů, věků i společenských postavení; tu vedl syna místního poštmistra, tu vedl paní starostovou, každého v nedělním obleku, tom nejlepší, jaký měl.

Nevěděl, proč s ním ti lidé chodí, avšak mladí s ním bývali neradi; většina z nich kráčela po jeho boku zamlkle, bílí jako křída, někteří nadávali, pár se jich dokonce pokusilo utéct; onen záhadný pán s kufříkem v ruce je však pokaždé dohonil a po zbytek cesty vedl za ruku jako malé, neposlušné školáčky.

Naopak, čím byli lidé starší, tím se s ním procházeli raději; vedli s ním dlouhé rozpravy a on se na ně tak hezky usmíval a souhlasně přikyvoval.

Pan Jánský nevěděl, kam s nimi chodí, nikdy je neviděl nastupovat do žádného autobusu, taxi, vlaku či električky; zkrátka byl ten pán přítomen tu a zase tam, byl všude a přítom nebyl nikde.

„Snad nějaký obchodník,“ myslíval si pan Jánský pokaždé, když jej míjel, „to bývají všelijací záhadní slídlilové.“

Onoho pána přede dveřmi tedy odbyl našťvaným zamručením, že o žádném jeho zboží nestojí; pročež se jal belhat se zpět ke stolu. Pán byl však vytrvalé nátury, proto klepal dál.

„Nemáme zájem!“

Okřikl ho pan Jánský podrážděně.

Seděl u stolu a roztěkaně pozoroval hodiny, tu malou, vychrtlou ručičku se pomalinku posouvat stále dál od dvanáctky, tiché cvaknutí s každou další minutou a Vívi pořád nikde.

Po dvou takto pečlivě vypozerovaných minutách mu to nedalo, zvedl se a kukátkem opět nahlédl přede dveře. Ten pán tam stál pořád, netrpělivě přešlapoval, šlachy mu vystupovaly z kostnatých rukou, jak kuffík vlivem silného mrazu svíral pevněji.

Byla polovina ledna, venku skučel severák, *snad bych ho mohl pustit dounitř, než se to přežene*, pomyslel si pan Jánský a po chvíli strategického uvažování na tento svůj nápad pravda lehce neochotně přistoupil. Otevřel dveře.

„Co po mně chcete?“

Vyštěkl na toho pána, byť to v první chvíli ani neměl v úmyslu.

„Dobrý den, také Vás rád vidím.“

Usmál se ten pán ironicky, pročež si odložil zasněženou buřinku, boty oklepal o rohožku a usadil se ke stolu. Pan Jánský na něj jen tak nevěřičně zíral.

„My se známe?“

Zeptal se nejistě.

„Řekněme,“ pravil ten pán, „že mne v určitém bodě svého života pozná každý.“

Pan Jánský opatrně pustil kliku, jíž do té chvíle svíral a pomalu se posadil naproti němu.

Onen pán vytáhl kuffík, jinak složený pod nohama, položil ho na stůl před sebe, zámky tak nepříjemně, vrzavě cvakly, pročež se nahnul hlouběji do kuffíku, cosi zašustilo, jakoby tam snad něčím listoval, vzal tužku, cosi tam rychle načmáral, pročež smířlivě pokýval hlavou.

„Špatně na to vidím, budu si muset začít nosit brýle,“ poznamenal věcně, „přeci jen, už nejsem nejmladší.“

„Kolik je vám let?“

Otázal se pan Jánský skepticky.

Tobě floutku, myslel si, nemůže být přes třicet!

„Já jsem tady od nepaměti. On mě totiž každý den někdo potřebuje, nebo, přesněji řečeno, já každý den potřebuji někoho. To bychom tu v tom jinak měli pěkný zmatek a to já si prosím nemohu dovolit. Tady na tom světě musí být řád, všechno musí šlapat jako hodinky, o tom lidé jako Vy nemají ani zdání, jak to všechno musí běžet, protože jinak bychom tady nemohli žít, ne ne, to by nešlo. To bychom se potom museli pojídat navzájem, kolik by nás tu bylo.“

Pán kuffík pomalu zaklapl.

„Co máte v tom kuffíku?“

Otázal se pan Jánský se zájmem.

„Věci potřebné ke své práci.“

„Kde pracujete?“

„Všude.“

„Jakou máte pozici?“

„Řekněme,“ přemýšlel ten muž, jak to panu Jánskému nějak nenásilně naservírovat, „že pracuji s lidmi, ačkoli lidé často nespolupracují se mnou. Zejména ti mladí. Já si dám tu práci je ve snu varovat, to víte, to já tak dělám, že k lidem chodím ve snách, aby se mnou počítali a ustrojili se do toho nejlepšího, abych je potom mohl už jenom popadnout a jít, on se mnou totiž každý z nějakého důvodu chce odcházet co nejdůstojněji, to už jsem za ta léta zjistil. Tak si dám tedy tu práci je ve spánku varovat, pročez co byste tomu řekl, že přijdu ráno, skoro k poledni, oni pořád v noční košili, laškují jako by se nechumelilo, já tam tak stojím ve dveřích, čekám na ně a v tu ránu oni zblednou a počnou omdlévat, jako by snad se mnou vůbec nepočítali.

Mně je těch dětí, a vůbec všech těch mladých lidí tak strašně líto, pane Jánský, já Vám to musím říct, já bych je nebral, kdybych nemusel, já bych je nechal spokojeně dožít a přišel si pro ně později, když ono je to nezbytně nutné.“

Poškrábal se ten pán na hlavě rozpačitě, až mu z toho zůstalo stát pár černých vlasů.

„Se starými lidmi já ostatně pracuji mnohem raději. Jen si to představte, někteří se na mne dokonce těší, a když se netěší, jsou se mnou alespoň tak nějak smířeni. Ta paní Mervartová, ta mi Vám tak krásně povídala, že jsem to snad ještě nezažil, ta mě skoro objímala, když jsem přišel.“

„Paní Mervartová z druhého patra?“

Pan Jánský ukázal prstem do stropu. Muž přikývl.

„Ale jděte, vždyť ta se poslední dva roky nemohla ani hnout z postele, ta už ani nežila, jen celé dny koukala do stropu a poslouchala hádky své dcery s tím jejím vyvedeným manžilkem. Oni tam totiž mladí žijí s ní, víte? Tedy žili...“ pan Jánský se zarazil.

„Já Vám mám pocit, že ona především umřela.“

„Já vím,“ pokýval muž hlavou, „škoda jí, moc milá paní. Vás bude taky škoda. Máte veliký potenciál.“

„Prosím?“

Pan Jánský nechápavě vyvalil oči.

„Říkám, že Vás bude škoda. Kolik je vám let?“

„Třicet.“

„Poslední dobou se vám špatně dýchá, vidíte?“

„No... ano, ale jak to—“

„A nešel jste s tím k žádnému lékaři, vidíte?“

„Nešel,“ odsekl pan Jánský, neboť mu bylo proti mysli, že je ve svém věku kárán výrostkem, „vyšetření jsou drahá, nemůžu si kvůli kdejakému kašli dovolit tak zbůhdarma vyhazovat peníze z okna.“

„Hm, hm,“ pokýval hlavou ten muž a už zase něco lovil v tom svém kufříku.

„Tak to se nedá nic dělat, musíte se mnou.“

„Kam půjdeme?“

Muž opět vystrčil hlavu z kufříku.

„Ale to Vy přeci víte. Neříkejte, že jste si mě nevšiml, když jsem je prováděl přes náměstí. Kroužil jste kolem mě jako hladový sup.“

Pan Jánský se lehce začervenál.

„Připouštím, viděl jsem Vás. Ale copak ti ostatní Vás nevidí? Vždyť Vy na první pohled poutáte pozornost, Vy úplně vyčníváte z davu. Copak o Vás nikdo jiný neví?“

„Ale kdepak,“ usmál se ten pán, „vědí o mně všichni a vidí mně také všichni, jen si myslí, že se jich to netýká, netečně kolem mě procházejí a říkají si, *ne ne, na mě si ještě nepřijdeš*, a teprve když to mají za pár, když jim klepu na dveře, začnou se po mně ohlížet, kroužit kolem mě, pozorovat mě, zkoumat s kým jdu a kam ho vedu.“

Kufřík kvapně zavřel.

„Inu, nic naplat, pane Jánský, uvidíme se.“

Pan Jánský z něho nemohl odvrátit zrak. Co asi skrývá v tom ošuntělém, polorozpadlém kufriu? Vypadá starý jako lidstvo samo.

„Počkejte přeci,“ snažil se o jistý projev vlídnosti, „než odejdete, pane...“

Odmlčel se v očekávání, že mu ten tajemný muž sdělí své jméno. Ten však mlčel, zřejmě vyčkával na konec věty.

„...než odejdete,“ pokračoval tedy pan Jánský po neúspěšném pokusu dozvědět se víc, „nechte mě Vám ukázat zubní kartáčky z mého nového závodu. Věřte mi, kvalitnější nenajdete.“

Tajemný pán neměl nic proti, kufřík položil zpět na stůl, buřinku na věšák a ochotně se nechal vést do koupelny.

„No jen se na to podívejte,“ podával mu pan Jánský jeden exemplář, „vidíte ty štětiny? To je prvotřídní práce, pane.“

Muž jen tak zaujatě pokyvoval hlavou, snad o zubních kartáčcích a jejich výrobě nic nevěděl, neboť žádný nikdy nepotřeboval.

To malinké prkénko, jež jak za ta léta vyrozuměl, si lidé strkají do úst, ho však natolik fascinovalo, že se otočil až ve chvíli, kdy za ním zapadl zámek. Pustil kartáček na zem a jal se hlučně dobývat ven.

„Pusťte mě!“

Bušil pěstmi do dveří jako smyslů zbavený.

„Slyšíte? Tak pusťte mě, pane Jánský, nedělejte hlouposti, já mám práci! Víte, kolik musím dnes ještě oběhnout lidí?“

Pan Jánský to nevěděl a ani o tom příliš neuvažoval, klíč od koupelny schoval do kapsy a pln vzrušení obcházel kolem kufříku. Ozvalo se tiché zavrzáání. Zámky, na to jak staře vypadaly, šly otevřít docela hladce.

Pan Jánský jako by se zajíkal zvědavostí, když víko kufriu pomalu otvíral. Tolik toužený obsah ho však poněkud překvapil. Kufřík byl totiž dočista prázdný, jen vprostřed ležely opravdu tlusté desky, *tlustší než bible*, soudil pan Jánský pohledem, zabalené v černé kůži, převázané dvěma krvavě rudými stuhami.

Pan Jánský třesoucími prsty jednu po druhé pomalu rozvazoval, až byl konečně s to nahlédnout dovnitř.

Stránky byly zažloutlé věkem, rozdělené pečlivou rukou do úhledných skoupců, nadepsaných následovně: *jméno, příjmení, náboženské vyznání, datum příchodu, datum odchodu, důvod odchodu, varován ve snu ano/ne*.

„Pusťte mě ven!“

Křičel ten muž zoufale, tlumen dveřmi koupelny, zatímco se pan Jánský zcela uchvácen probíral tím nepřeborným množstvím jmen, z nichž mnohá mu byla ze školních lavic dobře známá; a až na docela poslední stránce toho tlustého spisu, v tom posledním vyplněném sloupci, napsané černým inkoustem tím drobným, úhledným písmem, četl:

jméno: Bohumil, příjmení: Jánský, náboženské vyznání: římsko-katolické, datum příchodu: 28. května 1892, datum odchodu...

V panu Jánském to hrklo.

„Ale vždyť,“ koukal na to nevěřičně, „vždyť to je dnes.“

Očima klouzal po zbylých řádcích.

Příčina odchodu: srdeční selhání, varován ve snu: ano.

Pan Jánský tam jen tak stál, dočista oněmělý, nevěda co dělat. Tajemnému muži za dveřmi koupelny už také docházelo sil.

„Pusťte mě.“

Sýpal, hlasivky dočista vykřičené.

„Kdo jste?“

Zeptal se pan Jánský tiše.

„Pusťte mě.“

Opakoval ten muž hlasem stejně roztřeseným. A tak pan Jánský, vědom si nevyhnutelnosti svého osudu, vytáhl klíč z kapsy a odemkl dveře.

„Bohumile, Bohumile, vstávej!“

Pan Jánský rozespale mžoural na tu změt barevných stínů, postupně dostávající tvar jeho ženy. Viktorie se nad ním skláněla, v růžových domácích šatech, namísto šedého pláště v němž odcházela, vlasy jí padaly do obličej, jak s ním třásla, aby se probral.

„Vivi?“ Zašeptal zmateně. „Jak to, že nejsi na nákupech?“

„Na nákupech jsem už byla, koupila jsem zeleninu na polévku, oběd je na stole.“

„A Vivi, měla jsi na sobě ten nový šedý plášť?“

„Ano, měla. Je na tom snad něco špatného?“ Podivila se.

„A Vivi, je venku zima? Víš, veliká zima. Sněží a fouká severák?“

„Proč se na to pořád ptáš? Zdálo se ti něco? Jsi celý bledý, spocený, ve spánku jsi sebou pořád házel. Když jsem odcházela, nechala jsem tě spát, vím, jak máš v poslední době napilno, ale teď už je po dvanácté, spal jsi celé dopoledne, v kostele se po tobě ptali.“

Pan Jánský si vděčně utřel pot z čela. Byl to jen sen, jen strašný, hloupý sen. Snad přišel v pravou chvíli, aby si uvědomil, že vzkvétající obchod není všechno a že by se měl věnovat především rodině. Zajištění jsou již slušně, mohl by koupit nějaký hezký, rodinný domek, konečně si pořídit děťátko a služku pro Vivi, aby se nemusela pořád tak hrozně namáhat a měla víc času na vlastní výchovu dětí, již jako samostatná moderní matka prosazovala. Ano, to všechno musí udělat, a třeba hned.

Pln nadšení vstal z postele. Teprve teď ho Vivi zastavila.

„Málem bych zapomněla — rychle se obleč a pojď otevřít. Před dveřmi stojí nějaký muž s kufříkem v ruce a chce s tebou mluvit.“